

Protokoll fört vid enskild föredragning

Infrastrukturavdelningen
Allmänna byrån, 11

Beslutande
Viceantråd
Harry Jansson

Föredragande
Avdelningsjurist
Katja Meitz

Justerat
Omedelbart

Nr 35

Utredning och yttrande angående klagan om
prioriteringsordning för vaccinering mot covid-19

ÅLR 2021/588

Beslut

Beslöts att lämna kompletterande yttrande till riksdagens biträdande
justitieombudsman enligt bilaga I121E23.

Hänvisning

Riksdagens biträdande justitieombudsman
00102 RIKSDAGEN

Kontaktperson

ombudsman@riksdagen.fi

Ärende

Kompletterande yttrande över klagomål på prioriteringsordning för vaccination mot covid-19**Begäran från Riksdagens biträdande justitieombudsman**

Riksdagens biträdande justitieombudsman (JO) har begärt att landskapsregeringen lämnar utredning och yttrande med anledning av ett till JO inlämnat klagomål på landskapsregeringens beslut daterat den 14.1.2021 i ärendet ÅLR 2021/314.

I sin begäran har JO särskilt bett att landskapsregeringen svarar på följande frågor.

1. Är landskapsregeringens beslut (ÅLR 2021/314) i överensstämmelse med den vaccinationsordning som föreskrivs i 2 § i statsrådets förordning om frivilliga covid-19-vaccinationer (FFS 1105/2020)?
2. På vilken lagstiftning grundar sig beslutet?
3. På vilken sätt har jävighetsfrågorna beaktats i beslutsfattandet?

Landskapsregeringen vill härmed komplettera det yttrande som gavs den 26.2.2021.

Bakgrund

Den 14.1.2021 beslutade landskapsregeringen att skicka ett brev till Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS) angående vaccinationer mot covid-19. I brevet uttrycktes att vissa samhällskritiska funktioner på Åland bör prioriteras vid vaccineringen inom sina befolkningsgrupper, eller så snart möjlighet ges. Beslutet om att skicka brevet fattades av lantrådet på föredragning av förvaltningschefen.

Ärendet är av sådan karaktär att det inte finns något ytterligare underlag i form av handlingar eller upplysningar om sakförhållanden som behövs för bedömningen av lagligheten. Landskapsregeringen koncentrerar sig därför på att besvara de tre juridiska bedömningsfrågor som JO särskilt har begärt att få landskapsregeringens syn på.

Är landskapsregeringens beslut (ÅLR 2021/314) i överensstämmelse med den vaccinationsordning som föreskrivs i 2 § i statsrådets förordning om frivilliga covid-19-vaccinationer (FFS 1105/2020)?

Enligt 27 § 29 punkten självstyrelselagen för Åland (FFS 1144/1991) har riket lagstiftningsbehörighet i bland annat fråga om smittsamma sjukdomar hos människor. Lagen om smittsamma sjukdomar (FFS 1227/2016) gäller därför på Åland.

Enligt 45 § lagen om smittsamma sjukdomar beslutar statsrådet om genomförandet av allmänna frivilliga vaccinationer. I 54 § samma lag bemyndigas statsrådet att utfärda bestämmelser om vilken del av befolkningen, vilken befolkningsgrupp eller vilken åldersklass som vaccinationen gäller, inom vilken tid som vaccinationerna ska genomföras och om andra nödvändiga angelägenheter som gäller vaccinationen.

Med stöd av 54 § lagen om smittsamma sjukdomar utfärdades den 22 december 2020 statsrådets förordning om frivilliga covid-19-vaccinationer (FFS 1105/2020) (vaccinationsförordningen). Förordningar som statsrådet utfärdat inom rikets lagstiftningsbehörighet är tillämpliga också på Åland, vilket innebär att även vaccinationsförordningen gäller här.

I 2 § anges den ordning i vilken olika definierade befolkningsgrupper ska få vaccination. Ordningen är följande.

1. Sådan personal inom social- och hälsovården som hänför sig till undersökning av, direkt vård av eller omsorg om personer som har insjuknat eller som med fog misstänks ha insjuknat i sjukdomen covid-19 eller som ger annan brådskande vård samt personal och boende vid socialvårdens verksamhetsenheter för boendeservice för äldre och för institutionsvård för äldre.
2. Personer som har fyllt 70 och äldre.
3. Personer med sjukdomar som ökar risken för allvarlig covid-19-sjukdom.
4. Andra personer än de som avses i punkterna 1–3.

Den allmänna planeringen, styrningen och övervakningen av bekämpningen av smittsamma sjukdomar ska på Åland skötas av landskapsregeringen. Det följer av självstyrelselagens reglering i 30 § 9 punkten, som anger att de uppgifter som enligt lagstiftningen om bekämpande av smittsamma sjukdomar hos människor och husdjur ankommer på en riksmyndighet eller på kommunerna i landskapet ska skötas av landskapsregeringen eller av någon annan myndighet som anges i landskapslag. Någon annan myndighet har i det här fallet inte angetts i någon landskapslag. Det innebär att på Åland är det landskapsregeringen som innehar den roll som Institutet för hälsa och välfärd (THL) har i övriga Finland. Med hänsyn till detta har landskapsregeringen bland annat utfärdat bestämmelser om begränsningar av antalet deltagare i offentliga tillställningar samt rekommendationer om bland annat användning av mun- och nässkydd, skyddsutrustning vid besök på dygnetruntoenden och distansarbete.

THL utarbetar mer detaljerade rekommendationer om prioriteringar inom befolkningsgrupperna. På Åland tillämpas THL:s rekommendationer.

I brevet som landskapsregeringen skickade till ÅHS den 14.1.2021 angavs att "landskapsregeringen bedömer att de listade funktionerna behöver prioriteras inom de befolkningsgrupper de anses höra till enligt den vaccinationsordning som föreskrivs i 2 § i statsrådets förordning om frivilliga covid-19-vaccinationer (FFS 1105/2020). Om möjlighet ges bör även dessa funktioner, organisationer och personer kontaktas samt vaccineras tidigare för att påskynda vaccineringen och trygga samhällskritiska funktioner på Åland".

Syftet var, vilket framgår av brevet, att trygga samhällskritiska funktioner för att upprätthålla krisberedskapen i stort och för den fortsatta bekämpningen av covid-19-epidemin.

Landskapsregeringen bedömer brevet förhållande till vaccinationsförordningen på följande sätt. Enligt ordalydelsen ska den vaccinationsordning som anges i förordningen inte frångås, utan prioriteringen ska ske inom ramen för den ordning som vaccinationsförordningen anger. Formuleringen i brevet ska därför tolkas så att avsikten var att om en av de listade samhällskritiska funktionerna befinner sig i en befolkningsgrupp som står på tur att få vaccination, och det inom denna grupp inte finns någon skillnad avseende förordningens angivna prioriteringsordning, bör de listade funktionerna prioriteras.

Brevet angav också att om möjlighet ges bör funktionerna vaccineras tidigare. Det som avsågs var den möjlighet som kan uppstå om en planerad vaccination av någon orsak inte kan genomföras, exempelvis om en bokad patient uteblir. I sådana fall kan den förberedda vaccindosen inte alltid ges till den som står näst på tur enligt vaccinationsordningen förrän vaccinet blir för gammalt. Det har då ansetts att dosen hellre bör ges till någon som inte står på tur än att den går till spillo. Det var i sådana situationer som landskapsregeringen avsåg att de listade funktionerna kunde vaccineras.

Brevets formuleringar ska alltså enligt landskapsregeringens uppfattning tolkas så att de listade funktionerna bör prioriteras i den mån det är möjligt med beaktande av vaccinationsförordningen. Den slutliga prioriteringen görs av ÅHS inom ramen för vaccinationsverksamheten.

Landskapsregeringen känner till att den nationella vaccinationsstrategin är att förhindra den sjukdomsburden, dvs. allvarliga sjukdomsfall, för tidiga dödsfall och förlorade levnadsår, som orsakas av coronaviruset samt att upprätthålla hälso- och sjukvårdens bärkraft.

Med hänsyn till brevets mycket snäva formulering och tydliga referens till vaccinationsförordningen är det landskapsregeringens uppfattning att brevet samspelar med vaccinationsförordningen.

På vilken lagstiftning grundar sig beslutet?

Som redogjorts för ovan har landskapsregeringen på Åland den funktion som THL har i övriga Finland. En referens till den behörigheten fanns också i brevet till ÅHS. Det kan därför utläsas att den bedömning som landskapsregeringen gjorde när brevet skickades var att brevet var en åtgärd som vidtogs inom den förvaltningsbehörighet som anges i 30 § 9 punkten självstyrelselagen. Brevet kan därför närmast ses som en rekommendation likt de preciseringar om vaccinationsordningen som THL har utfärdat.

Som nämnts i samband med svaret på föregående fråga anser landskapsregeringen att brevet till ÅHS samspelar med vaccinationsförordningen. Brevet ska därför ses som en åtgärd inom ramen för den förvaltningsbehörighet som landskapsregeringen har enligt 30 § 9 punkten självstyrelselagen.

På vilken sätt har jävighetsfrågorna beaktats i beslutsfattandet?

Enligt 24 § förvaltningslagen (ÅFS 2008:9) för landskapet Åland får en tjänsteman inte delta i eller närvara i behandlingen av ett ärende om han eller hon är jävig. Samma jävsbestämmelse gäller för lantrådet och ledamöterna i landskapsregeringen (se 8 § landskapslagen (ÅFS 1971:42) om Ålands landskapsregering).

En tjänsteman är jävig bland annat om saken angår tjänstemannen själv, om ärendets utgång kan väntas medföra synnerlig nytta för tjänstemannen själv eller om det finns någon annan omständighet som är ägnad att rubba förtroendet för tjänstemannens opartiskhet i ärendet (se 24 § förvaltningslagen).

Beslutet att skicka brevet till ÅHS fattades av lantrådet. Förvaltningschefen var föredragande. Dessa två funktioner finns också med bland de i brevet listade funktionerna.

De listade funktionerna omfattar 70 personer. Det är en relativt bred krets med hänsyn till åländska förhållanden. Listan över tjänstemän och politiker omfattar samtliga dem som på ett direkt sätt arbetar med covid-19-relaterade frågor. Brevet har en formell karaktär, är tydligt i sina formuleringar och sitt syfte. Omständigheterna framgår av brevet. Brevet har redovisats öppet i form av ett beslut som liksom alla andra beslut har publicerats på landskapsregeringens hemsida. Dessa omständigheter är sådana som är ägnade att upprätthålla förtroendet för opartiskheten i ärendet. Vid en helhetsbedömning bör dessa omständigheter vägas in. Samma omständigheter visar också att avsikten var att trygga samhällskritiska funktioner på Åland i en oförutsebar tid.

Vicelantråd

Harry Jansson

Avdelningsjurist

Katja Meitz